

Behoeftte aan palliatieve zorg (2020): hoeveel personen? (#2.1)

21-01-2022

Op basis van de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek¹

Doel: inzage geven in de ontwikkelingen ten behoeve van besluitvorming in zake palliatieve (terminale) zorg

Palliatieve zorg (WHO): Een benadering die de kwaliteit van het leven verbetert van patiënten en hun naasten die te maken hebben met een levensbedreigende aandoening, door het voorkomen en verlichten van lijden, door middel van vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van pijn en andere problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard.

ICD-10: Doodsoorzaken krijgen codes toegewezen afkomstig uit de internationaal toegepaste codelijst (aandoeningen), de zogenaamde International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD) van de World Health Organisation. Vanaf 1996 tiende Revisie van de ICD (ICD-10, WHO).

Methode: Uitgaande van 2 publicaties waarin ICD-10 codes zijn toegewezen om de behoefte aan palliatieve zorg in te schatten: "Death registration data using both underlying and contributory causes can give reliable estimates of the population-based need for palliative care, without needing symptoms or hospital activity data. In high income countries, 68-82% of those who die need palliative care" (Murtagh, et al., 2014) (Etkind, et al., 2017)². Deze codes (aandoeningen) zijn toegepast op de publicatie ICD-10 (doodsoorzaken, uitgebreide lijst) van het CBS op de personen die in de afgelopen jaren zijn overleden. On 19-01-2022 Murtagh (email) schreef: "**I would say overall, that someone who dies of COVID is more likely than not to have palliative care needs before death, so if estimating population needs for palliative care, I would - on balance include U07.**"

Palliatieve zorg nodig Ja of nee? Van de 168.678 overledenen (2020) zou bijna 75% (126.203 personen) behoefte hebben gehad aan palliatieve zorg.

Overledenen	Palliatieve zorg nodig?					
	2018		2019		2020	
Alle leeftijden						
Ja (incl. COVID-19)	110.514	72,1%	109.752	72,3%	126.203	74,8%
Nee	42.849	27,9%	42.133	27,7%	42.475	25,2%
Totaal	153.363	100,0%	151.885	100,0%	168.678	100,0%
COVID-19	-	0,0%	-	0,0%	20.173	12,0%

Dit is een aanmerkelijke verandering t.o.v. 2019. Dit komt omdat COVID-19 (U07) is toegevoegd aan de toegepaste criteria (ICD-10 codes). Gecorrigeerd voor COVID-19 is het % 'Ja' in 2020 71,7%. Er kan sprake zijn van een **substitutie-effect**: mensen met een al zwakke gezondheid zijn overleden als gevolg van COVID-19 besmetting i.p.v. aan een ander, reeds aanwezig ziektebeeld.

Doodsoorzaak in 2020 (behorend bij definitie palliatieve zorg nodig): Kanker 36%, hartaandoening 19%, COVID-19 16%, dementie/seniliteit 13%, overig 16%. Belangrijkste 10 doodsoorzaken (uitgesplitst):

- Kanker: longkanker (C34), darmkanker (C18), borstkanker (C50)
- Hartaandoening: hartfalen (I50), hartinfarct (I21)
- COVID-19 (U07)
- Dementie/seniliteit: dementie (F03), alzheimer (G30)
- CVA: beroerte (I64)
- Luchtwegaandoening: COPD (J44)

Doodsoorzaak en behoefte palliatieve zorg	2018		2019		2020	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Kanker	44.770	40,5%	45.144	41,1%	45.103	35,7%
Hartaandoening	25.485	23,1%	24.997	22,8%	24.518	19,4%
COVID-19	-	0,0%	-	0,0%	20.173	16,0%
Dementie/seniliteit	18.092	16,4%	17.514	16,0%	16.061	12,7%
CVA	9.204	8,3%	9.309	8,5%	8.850	7,0%
Luchtwegaandoening	7.199	6,5%	7.071	6,4%	5.897	4,7%
Neurodegeneratieve aandoening*	2.992	2,7%	2.995	2,7%	2.856	2,3%
Nieraandoening	1.613	1,5%	1.597	1,5%	1.514	1,2%
Leveraandoening	1.135	1,0%	1.098	1,0%	1.208	1,0%
Hiv/aids	24	0,0%	27	0,0%	23	0,0%
Totaal	110.514	100,0%	109.752	100,0%	126.203	100,0%

* Voorbeelden: Ziekte van Parkinson en Huntington, Multiple Sclerose. Zie ook voetnoot 2.

Conclusie: Gebruikmakend van de definitieve CBS-cijfers uit 2020 is de geschatte behoefte aan palliatieve zorg: 126.203 personen = bijna 75% van de personen die in 2020 zijn overleden. Resultaat wordt beïnvloed door COVID-19. In 2019 had ruim 72% 'palliatieve zorg nodig'.

¹ Definitieve cijfers doodsoorzaken 2020 CBS 11-01-2022.

² Kanker (C00-C97), Hartaandoening (I00-I52, ex. I12 en I13), Dementie/seniliteit (F01, F03, G30, R54), CVA (I60-69), Luchtwegaandoening (J40-47, J96), Neurodegeneratieve aandoening (G10, **G12.2**, G20, **G23.1**, G35, **G90.3**), Nieraandoening (I12-13, N17, N18, N28), Leveraandoening (K70-77) en Hiv/aids (B20-B24). Na consultatie (email) met Murtagh is COVID-19 (U07) toegevoegd. NB: Er is geen gebruik gemaakt van onder-categorieën. Dus G12, G23, G90. Dit leidt (wellicht) tot een geringe overschatting bij Neurodegeneratieve aandoening.